

Ratification of notes is with three

קיום שטרות בשלשה –

OVERVIEW

teaches that three people are required to authenticate the signatures of witnesses on a שטר, but two are not sufficient (as opposed to מחאה, מודעה, הודאה, where two are sufficient). קנין discusses this ruling.

anticipates a difficulty:

אף על גב דרב נחמן גופיה סבירא ליה בסנהדרין (דף ה,ב) ב' שדנו דיניהם דין –

Even though himself maintains in סנהדרין that if two people passed judgment, their ruling is valid, so why do we say here that three are required for קיום and two will not be acceptable even בדיעבד?!

responds:

קיום שטרות שאני כדפירש הקונטרס¹ –

is different as the רשב"ם explained why two are unacceptable even בדיעבד – דאי ליכא אלא ב' מה יש בין קיום שטר לשטר שלמעלה הימנו² –

For if there are only two who are מקיים the שטר, what difference is there between the קיום השטר (where only two authenticate it) to the actual שטר which is above the קיום which also has two people signed on it, for -

הכא תרי חתימי והכא תרי חתימי –

For here (by the קיום) two sign and here (by the שטר) also two sign -

ודומה לב' עדים ששמעו מפי עדים שלמעלה שהשטר כשר ועד מפי עד פסול –

So the קיום appears similar to two witnesses who heard from the two witnesses signed above that the שטר is כשר, but the ruling is that one עד who testifies what he heard from another עד, that testimony is invalid. That is the problem with קיום of two -

אבל כשהם ג' ניכר שהם בית דין שהעידו עדים לפניהם על כתב ידם והכשירו השטר –

However when the מקיימי השטר are three, it is apparent that they are a בי"ד, in front of whom עדים testified regarding their handwriting, and the three approved the שטר

ודומה לפסק דין -

So then it is similar to a פס"ד and not merely to an עדות.

¹ רשב"ם ד"ה קיום.

² The קיום השטר is (generally) written on the bottom under the witnesses' signatures.

And that which ר' אבא said in the name of רב זירא **in the second פרק of מסכת**
- כתובות

וַאֲמַר רַב נַחֲמָן⁴ וְאִי כְּתַב בִּיהּ בִּי דִּינָא תּוּ לֹא צְרִיךְ –

ודלמא בית דין חצוף הוא⁵ דאמר שמואל ב' שדנו דיניהן דין –

דכתב ביה בי דינא דרבנן⁷ דבי רב אשי –

ודלמא רבנן דבי רב אשי כשמואל סבירא להו⁸ –

But perhaps the רבנו of רבנן agree with שמואל (presumably) that ב' שדנו דיניהם (even regarding שטרות)? So how can we be sure that there were three דיינים initially at the קיום process before the signing?! This concludes the citation from the גמרא in כתובות.

תוספות responds: The גמרא there –

³ This will assure everyone that initially there was a בי"ד of three who were שטר מקיים the שטר, however one of them died before he was able to sign it.

⁴ In our texts in כתובות it reads ר"נ בר יצחק.

⁵ See 'Thinking it over' # 1.

⁶ That בי"ד הצוף assumed that קיום שטרות can also be done בשנים; however 'we' require three יינים.

⁷ In our texts there the גירסא is ב"ד דרבנא אשי (not ר"א דבי רב).

⁸ It seems from this question that the גמרא understands that 'we' maintain קיום שטרות requires three. However even if the קיום states that it was performed in the בי"ד דרבנא אשי nevertheless since it is possible that those רבנן agree with שמואל (that שדנו דיניהם דין) so therefore they are being מקיים with only two דיינים. The implication of this question is that (the רבנא דבי ר"א and) שמואל maintain that קיום is valid (בדיעבד at least) with only two דיינים. This contradicts what תוספות said previously that even if we maintain שדנו דיניהם דין nevertheless by קיום there must be ג' (even בדיעבד).

לא ששמואל סובר דקיום שטרות בשנים –

Did not mean that שמואל maintains that קיום שטרות can be accomplished with only two דיינים (for presumably שמואל rules like the הלכה which תוספות stated earlier that קיום requires three דיינים) –

אלא הכי פירושא ודלמא רבנן דבי רב אשי סבירא להו בקיום שטרות כדשמואל בעלמא⁹ –

But rather this is the explanation of that question mentioned previously, ‘**but perhaps the שטרות maintain by קיום שטרות that it is the same ruling as שמואל rules elsewhere**’; namely that just as שמואל rules elsewhere (but not by שטרות) (קיום שטרות) that even by שטרות two are sufficient –

אבל שמואל מצי סבר שפיר דקיום שטרות בג' –

However שמואל may properly maintain the שטרות קיום must be with three –

אף על גב דבעלמא ב' שדנו דיניהן דין כמו רב נחמן –

Even though that generally (by other cases; not שטרות) the rule is that **ב' שדנו** (קיום שטרות) but requires three by **ב'** שדנו דיניהם דין **ר"נ** who maintains elsewhere **just like ר"נ**, דיניהם דין שטרות.

תוספות asks:

ואם תאמר דרב נחמן¹⁰ גופיה קאמר בבבא מציעא (דף לא, ב) –

And if you will say; but ר"נ himself states in מ"מ –

גבי עובדא דאיסור גיורא ורב ספרא עבוד עסקא וכולי¹¹ –

Regarding the episode where איסור גיורא and רב ספרא entered into a business contract, etc.; from ר"נ's statements there –

משמע התם דתרי לאו בית דין¹² –

It seems that two is not considered a בי"ד and their ruling is invalid –

מדקאמר ליה זיל אייתי לי תלתא דפלגת קמיהו אי נמי תרי מגו תלתא¹³ –

Since ר"נ told איסור, ‘bring to me the three people in whose presence you divided the assets, or at least two of these three people, so that the two can testify that it was divided under the auspices of a בי"ד of three.

תוספות answers:

⁹ ר"א is willing to accept that (perhaps) the רבנן דבי רב אשי (who were [merely] students in the academy of ר"א) would maintain קיום שטרות בב'. However תוספות reasons that שמואל will certainly agree with the הלכה that קיום שטרות requires three דיינים (even though he maintains [as does ר"נ] that שדנו דיניהם דין בג').

¹⁰ See “Thinking it over” # 2.] ר"נ בר רב הונא, and not ר"נ. [See “Thinking it over” # 2.]

¹¹ The case there was that איסור and ר"ס entered into a business partnership. At a certain point איסור divided half the merchandise (under the auspices of two people who assessed its value) and took half for himself (as a partner).

¹² It is an accepted ruling that the division of assets between partners must be assessed by a בי"ד.

¹³ This contradicts what תוספות stated at the very beginning that ר"נ maintains שדנו דיניהם דין בג'. Here ר"נ required three even בדיעבד.

ויש לומר דהתם מיירי דלא עשאן בית דין בפירוש אלא פלג קמייהו בסתם –

And one can say; that there it is a case where איסור did not explicitly appoint the two people as a בי"ד, but rather he simply made the division in their presence, without telling them what their designation is -

הלכך אי קמי תרי פלג נראה דלעשותן עדים נתכוין –

Therefore if he divided the merchandise in the presence of two, it appears that his intention was that they (merely) become witness to this division -

וְאִי קָמִי תִּלְתַּת פְּלָג נִרְאָה דְּלַעֲשׂוֹתָן בֵּית דִּין נִתְכּוּיִן¹⁴ –

However if he divided in the presence of three, it is apparent that his intention was to make them into a בִּי"ד; this distinction (between two and three) applies where he was not specific -

אבל במקום שעשאן בית דין בפירוש בשנים סג' [ועיין עוד תוספות גיטין לב,ב דיבור המתחיל ורב נחמן]:

However, where he specifically designated them as a בי"ד, (even) two are sufficient, since ב' שדנו דיניהם דין ר"נ maintains.

SUMMARY

Even those who maintain ב' שדנו דיניהם דין, nevertheless all agree that קיום שטרות requires three.

THINKING IT OVER

1. ודלמא רבנן דבי רב גמרא stated found it necessary to explain that when the גמרא stated 'קיום שטרות בב' כשמואל סבירא להו', it did not mean that 'קיום שטרות בב' כשמואל סבירא להו'. Why did not תוספות clarify in the same manner that which the גמרא said previously¹⁵ ודלמא 'קיום שטרות בב' כשמואל סבירא להו' בית דין חצוף הוא דאמר שמואל ב' שדנו דיניהן דין שמואל maintains 'קיום שטרות בב' כשמואל סבירא להו'?!¹⁶

2. The last question¹⁷ of תוספות seems to be a contradiction between ב"מ ר"נ in ו' and סנהדרין ר"נ; why is תוספות asking this question here?!

¹⁴ Therefore ר"נ insisted that he bring the (two out of the) three to testify since they were not designated.

¹⁵ See footnote # 5.

¹⁶ See מ"ק.

¹⁷ See footnote # 10.